

ρίαν. Ὁ Γαλιλαῖος, ὁ Γαλιθάνης, ὁ Φαρίνης ἡσαν ιατροὶ καὶ ὁ Γολδόνης νομικός. Ἡ ἐκανότης τοῦ Ἀριόστου περὶ τὰ πράγματα τοῦ βίου ἐξισοῦτο πρὸς τὴν ποιητικὴν αὐτοῦ ἀγγίνοιαν. Τοῦτο παρατηρεῖται καὶ εἰς τοὺς ἀρίστους συγγραφεῖς τῶν λοιπῶν ἔθνων, Γάλλων, Ἀγγλῶν, Γερμανῶν.

Ο Τουργήτ, δταν διὰ τῶν ῥῷδιουργιῶν τῶν ἔχθρῶν του ἀπεβλήθη τοῦ ὑπουργείου, παρηγορεῖτο σπουδάζων φυσικὰς ἐπιστήμας. Καθ' ὅλον δὲ τὸν χρόνον τῶν μακρῶν αὐτοῦ ταξιδίων, καὶ τὴν νύκτα, δτε ἐταράσσετο ὑπὸ τῆς ἀσθενείας, ἥρετκετο γράφων λατινικοὺς σίχους, ἐξ ᾧν εἰς μόνον περιεσώθη δι' οὗ ἐλωγράφησε τὸν Βενιζέλον Φραγκλίνον τὸν ἐρευνοτὴν τοῦ ἀλεξικράτους.

Eripuit cælo fulmen, sceptrumque tyrannis.

«Ηρπασεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὸν κερκυνὸν καὶ τὸ σκῆπτρον ἐκ τῶν τυράννων».

Μεταξὺ τῶν νεωτέρων πολιτικῶν ἀνδρῶν τῆς Γαλλίας, οἵτινες ἡσαν φιλόλογοι ἄμμα καὶ πολιτικοὶ ἀνδρες, δινάμεθα νὰ παραθέσωμεν τὸν Τοκβίλ, Θιέρ, Γκυζό καὶ Λαμπρτίνον· καὶ αὐτὸς ὁ Ναπολέων Γ' ἐσκέψθη πρὸς στιγμὴν νὰ γίνῃ ἀκαδημαϊκὸς διὰ τῆς Ἰστορίας τοῦ Ιουλίου Καίσαρος.

Η φιλολογία ὑπῆρξεν ὀστάτως ἡ μεγαλειτέρα παρηγορία τῶν μεγάλων πολιτικῶν τῆς Ἀγγλίας. «Οταν δ Πίτ ἀπεσύρθη τοῦ Ὑπουργείου, καθὼς καὶ δ σύγχρονος αὐτῷ Φόξ, ἐπεδόθη εἰς τὴν σπουδὴν τῶν ἀρχιών Ἑλλήνων καὶ Λατίνων συγγραφέων. Ο Γρενβίλ ἐθεώρει τὸν Πίτ ως τὸν καλλίτερον τῶν γνωστῶν αὐτῷ Ἑλληνιστῶν. Ο Κάννιγκ καὶ δ Βελλεστέλ, ἀποσυρθέντες τῆς πολιτικῆς, ἐντοσχολοῦντο μεταρράζοντες τὰς ὁδὰς καὶ τὰς σκαύρας τοῦ Ὀρατίου. Τὸ πάθος δὲ τοῦ Κάννιγκ πρὸς τὴν φιλολογίαν ἐδεικνύετο εἰς ὅλας αὐτοῦ τὰς ἐπιχειρήσεις καὶ πάντα τὸν βίον. Ο Ειογράφος αὐτοῦ ἴστορες, δτι μετὰ τοῦ γενέμα τι δοθὲν ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Πίτ, ἐνῷ πάντες οἱ συνδικιτυμόνες ἡσαν διεσκροπισμένοι καὶ συνωμίλουν, δ Κάννιγκ εἰς γωνίαν τινὰ τῆς αἰθούσης μετὰ τοῦ Πίτ ἡσαν δειθυμισμένοι εἰς συνομιλίαν περὶ παλαιοῦ τινος Ἑλληνος συγγραφέως.

Συμπεράνομεν δτι δ μετὰ φρονήσεως ἐργασία καὶ ἐν μέτρῳ εἶναι ἀγκυθὴ διὰ τὸ πνεῦμα καὶ τὸ σῶμα. Ο ἀνθρώπινος νοῦς τρέφεται καὶ διποστηρίζεται ὑπὸ τῶν σωματικῶν δργάνων, ἀτινα πρέπει νὰ ἐκγυμνάζῃ διὰ τῆς ἐργασίας. Οὐχὶ δὲ ἐργασία λοιπὸν, ἀλλ' δὲ ὑπέρμετρος ἐργασίας διλάπτεται. Η σκληρὰ δὲ ἐργασία προξενεῖ διληγότερον κακὸν τῆς μονοτόνου ἐργασίας, τῆς δυτικρέστου καὶ ἀνευ ἐλπίδος. Πάσα ἐργασία εἶναι κακὴ ὅταν ὑποστηρίζεται ὑπὸ τῆς ἐλπίδος· καὶ ἐν τῶν μεγαλειτέρων μυστηρίων τῆς εὐτυχίας εἶναι νὰ ἐνασχοληται τις ὡρελίμως ἔχον δι' ἐλπίδος; δτι θέλει ἐπιτύχει.

A. M.

Η ΔΕΣΠΟΙΝΙΣ ΜΕΤΣΙΚΩΦ

(καὶ τὸν Henri Navire).

«Οτε δὲ αὐτοκράτειρα τῆς Ρωσσίας Αἰκατερίνη δὲ Α' ἔπνεε τὰ λοίσθια, δ τότε πρωθυπουργὸς πριγκιψ Μεντσικώφ ὑπέβαλεν εἰς αὐτὴν, κατὰ τὴν κρίσιμον ἐκείνην στιγμὴν, διαθήκην, δι' οὓς μετεβίβαζετο τὸ στέμμα της εἰς τὸν δοῦκα Πέτρον, παιδίον τότε ἡλικίας τριῶν καὶ δέκα ετῶν, υἱὸν τοῦ Ἀλεξίου, γεννηθέντος ἐκ τοῦ πρώτου γάμου τοῦ Μεγάλου Πέτρου μετὰ τῆς πριγκιπίσσης Εύδοξίας. Η Αἰκατερίνη ἀπέθανε κατὰ τὴν αὐτὴν ἐκείνην νύκτα, καθ' οὓς ἀπεκλήρου διὰ διεθήκης τὰς δύο αὐτῆς θυγατέρας, τὴν Ἀνναν καὶ τὴν Ἐλισάβετ, πρωρισμένας οὐδὲν ἡτον ἀμφοτέρας νὰ βασιλεύσωσι βραδύτερον. Ἀλλ' δὲ φιλοδοξία τοῦ Μεντσικώφ ἦτο τὸ πρώτιστον δι', καλλιον εἰπεῖν, τὸ μόνον ἐλατήριον ἀπάσχοις τῆς ζωῆς αὐτοῦ· καὶ δὴ ὑπὸ τοῦ ἀποκλειστικοῦ τούτου πάθους παρορμώμενος οὐδέτος, ἀπὸ ἀπλοῦ παιδίου ζακχαροπλάστου τινὸς ἐγένετο δ φίλος, δ σύμμαχος καὶ δ εὐνοούμενος τοῦ Τσάρου Πέτρου τοῦ Μεγάλου, ὅστις ἐμπλήκασε αὐτὸν πλούτου, ἀνύψωσεν εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ πρίγκιπος καὶ τοῦ ἀρχιεπιστάρχου καὶ κατέστησε μεθ' ἐκυτὸν τὸ πρῶτον τῆς αὐτοκρατορίας πρόσωπον ἐπιφανές. Ζητήσας λοιπὸν νὰ καταπέσῃ τὴν ἐπιθάνατον τσαρίνην δ Μεντσικώφ νὰ ἀνακηρύξῃ Πέτρον τὸν Β' ἀληρονόμον ἐκυτῆς, οὐδόλως ἐκινήθη εἰς τοῦτο ἀγενο σκοπιμότητος διὸ δημιουργὸς τῆς τύχης τοῦ ἐγγόνου τῆς Εύδοξίας ὑπεχρέωσεν εὐγνωμονοῦντα τὸν νέον διγεμόνα νὰ διατηρῇ αὐτὸν ἐν ᾧ εἴχε θέσει· οὕτω δὲ τὸ πρόσωπον τοῦ προστάτου, ἐπιτηδείως ληφθὲν, παρέσχεν εἰς αὐτὸν τὴν παντοδύναμιαν.

Καὶ πράγματι ἐκεινέργησεν ὑπὸ τὸ σημεῖον Πέτρου τοῦ Β', ὅπως δὲ δικεῖσθαιστη ἐκυτῷ μακρότερον κράτος, δλίγας ἡμέρας ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος ἐμνήστευσε Μαρίαν τὴν πρωτότοκον αὐτοῦ κόρην μετὰ τοῦ νέου διαδόχου τῆς Αἰκατερίνης.

Η Ρωσσία καὶ δὲ Εύρωπη ἀπὸ τριάκοντα ἑτῶν εἰς τὸ δημοψικὸν τοῦ εὐνοούμενου εἰθισμέναι καὶ εἰς τὴν ἰσχὺν αὐτοῦ ὑποτεταγμέναι, ἀπεδέχθησαν ἀγενο ἐκπλήξεως τοῦ συνοικεσίου τούτου τὴν φήμην· δ δὲ Μεντσικώφ ἀνεγάρησε πρὸς τὸ μεγαλοπρεπὲς ἐνδιάτημα τοῦ Ὀρανιεμβάσιου, δπου δὲ ἐκ τῆς οἰκογενείας τῶν Ἀρσενικώφ καταγομένη σύζυγος μετὰ τῶν θυγατέρων της καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ διήνυον τὴν μειδιῶσαν ὥραν τοῦ ἔχρος. Ἐκεὶ μὲ μορφὴν ἀπαστράπτουσαν ὑπερφανίαν καὶ χαρὰν δ Μεντσικώφ ἡσπάσκετο φιλοστόργως τὴν πριγκιπίσσην καὶ τὰ τέκνα του καὶ λαβών μεθ' ἀγάπης τὴν χεῖρα τῆς πρωτότοκου·

—Αγαπητή μου Μαρία, λέγει πρὸς αὐτὴν μὲ φωνὴν τρυφεράν, ἐγγίζομεν εἰς κριτιμωτάτην

στιγμὴν, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸ μέλλον τῆς οἰκίας τῶν Μεντσικώφ. Θά θέσω ὑπό δοκιμασίαν τὸ θυγατρικὸν καὶ ἀδελφικόν σου φίλτρον. Ήλήν μέντος ἡσυχος, προσέθηκε μετὰ μειδιάματος δηλοῦντος τὴν ἀμηχανίαν, ήν δὲ πανηγυρικὴ αὐτὴ ἀπαρχὴ ἀνεγέννησεν ἐπὶ τοῦ προσώπου τῆς νεάνιδος. Τὸ κατὰ σὲ, πρόκειται μόνον νὰ συναινέσῃς εἰς τὴν εύτυχίαν σου καὶ τὸ ἐλπίζω, ἔτι δὲ μὲ μεῖζον, τὸ θεραπεῖον, τιμὴν δὲ σηνεροπολήστη ἐδύνατο γυναικὸς φιλοδοξία.

Ἡ Μαρία ἐπλησίαζε νὰ διανύσῃ τὸ δέκατον πέμπτον τῆς ἡλικίας αὐτῆς ἔτος.

Τὸ καθαρῶς ὠοειδὲς τῆς ὑπώχρου της μορφῆς, ὑπὸ λαμπρᾶς ἔχνθης κόρης περιεστεμένης, ἀπεικόνιζεν ἀθωότητα καὶ ἀγγελικὴν καλλονήν, ἀναδεικνυομένην ἔτι μᾶλλον ἀξιοθέμαστον διάτυπος σκοτεινοῦ χρώματος μελαγχολίκης κεχυμένης ἐπὶ τῶν λεπτῶν αὐτῆς χαρακτήρων καὶ τοῦ ὄλου τῆς φυσιογνωμίας. Οἱ δὲ βλέποντες αὐτὴν ἐνόουν ἐρεξῆς, ὅτι τὸ θεσπέσιον τοῦτο πλάσμα δὲν ἦτο ἐξ ἐκείνων, τὰ δοπιὰ συνετάξκυτο τοῖς γηίνοις δι' ἀρρήκτων δεσμῶν, καθόσον καὶ δικανοῦς μέγας αὐτῆς ὄφιθαλμος, αὐτομάτως πρὸς οὐρανοὺς θιυνόμενος, ἐφαίνετο πάντοτε, ὅτι ἐκεὶ ἔζητε τὴν ἐπιθυμητὴν πατρίδα. 'Αλλ' ἡ τῶν ἀέλπτων μεγαλείων ἀγγελία ἀντὶ νὰ φαιδρύνῃ τὸ πρόσωπόν της, ὅπως ἀνέμενεν δὲ Μεντσικώφ, μετέβαλε τὴν ἀδημονίαν της εἰς ἀρήτον ἀπεικόνισμα θλίψεως.

'Ἐν τούτοις, ἐπειδὴ ἐλάτερευς τὸν πατέρα της, κατέβαλε πάτσαν προσπάθειάν της, ὅπως φανῇ, ὅτι τὴν διακοίνωσιν ταύτην, τὴν ἐπὶ τῶν ἄκρων τῶν χειλέων τῆς ἡωρημένην, ἀπεδέξατο μετὰ τῆς αὐτῆς χρῆστος, μεθ' ἧς καὶ δὲ πατέρο τῆς οὔτος δὲ τότε μετὰ τῆς ἐπιτετηδευμένης παρὰ ταῖς αὐλαῖς σοθιαρότητος ἐγονυπέτησε πρὸ τῆς Μαρίας, καθ' ἡ τῶν μοσκοβίτῶν ἔθιμον διατάσσει νὰ πράτη πᾶς, ὅστις τὸ πρῶτον παρουσιάζεται πρὸ τῆς γυναικὸς τοῦ ἡγεμόνος, καὶ προτρέψας τὴν τε γυναικα καὶ τὰ δύο του ἄλλα τέκνα τὸ αὐτὸν νὰ πράξωσι,

— Προσφωνήσατε μετ' ἐμοῦ, λέγει πρὸς αὐτὰ σοθιαρῶς, τὴν μυηστὴν τοῦ Τσάρου.

Ἡ Μαρία ἦτο θιαίως συγκεκινημένη, ἀλλ' ἡ συγκίνησίς της ἥτο τι πολὺ διάφορον ἐκείνης τὴν δοπιάν ταῦτα μετέβαλλε ἐν τῇ θέσει τῆς θειελε δοκιμάσει, καὶ ἀντὶ φωνῆς χρῆστος, ήν προσεδόκα δὲ Μεντσικώφ, κρυψανὸν λύπης ἀφῆκεν ἐκ τοῦ στήθους της, ὅτε εἶδε τοὺς οἰκείους προσκυνοῦτας πρὸ αὐτῆς.

— Τί πράττεις, πάτερ μου, ἀνέκραξεν, ἀνεγέρθησα τὸν Μεντσικώφ. "Ω, δὲν εἰξέρεις τί μοι εὔχεσαι!

— Ήλήν δὲν εἶναι εὐχὴ, ἀπήντησεν ἀπόπληκτος ἐκείνος· τὸ ἀγγελόμενον εἶναι πρᾶγμα τετελεσμένον.

— Πῶς! θὰ εἴμαι ἀληθῶς δὲ μηνῆ τοῦ Τσάρου;

— Ἀναμφιβόλως, ὑπέλαχεν δὲ Μεντσικώφ. Πλὴν μῆπως εἶναι τάχα νέον, τόσον δεινὸν νὰ τὸ ἀκούσῃ τις; 'Εγὼ ἐπέρχονται τὸ συνοικέσιον τοῦτο.

— Τότε, πάτερ μου, διαχρυόροοντα λέγει ἡ νεανίς, ἄγνευ ἀμφιβολίας ἐπέραντας τὴν δυστυχίαν μου.

Σκοτεινὸν νέφος διεγύθη ἐπὶ τοὺς χαρακτήρας τοῦ πρίγκιπος, καὶ μεθ' ὑφους αὐστηροῦ θεωρήσας τὴν κόρην του·

— Μαρία, λέγει, οὐδόλως εἶναι φυσικὴ τοιαύτη τις διαγωγὴ εἰς τὴν κόρην τοῦ Μεντσικώφ· μοὶ κρύπτεις μυστήριον, τὸ δόπιον ἐπεθύμουν αἰώνιας ν' ἀγνοῶ καὶ τὸ δόπιον ὅμως ὀφείλω νὰ μάθω.

Ἐκείνη ἀκούσασα τὸν πατέρα της ὑποδηλοῦντα ὑπόνοιάν τινα, τῆς δοπιάς δὲν ἐνόει καλῶς ὅλην τὴν ἔκτασιν, ἡσθάνθη τὸ ἐρύθημα ἀνακαίνιον εἰς τὰς παρειάς της καὶ ἐταράχθη, ἀλλ' ἡ ταραχὴ τῆς διηρκεσεν ἐπ' ὀλίγον, μεθ' ὁ ἐπηλθευτὴς ἡ φάθυμος σταθερότης τῆς ἀθωότητος.

— Τί αἰνίττονται οἱ λόγοι σου ἀγνοῶ, λέγει μεθ' ἀπλότητος· σὲ θεοῖσιν ὅμως, πάτερ μου, δὲν οὐδέποτε ἐπικυσταίσαις δέξαις σου καὶ τῆς μητρός μου· ἀν δὲ ἀποποιοῦμαι θρόνον, πράττω τοῦτο, διότι ὑπακούω εἰς τὴν φωνὴν τῆς καρδίας μου, ητίς δὲν θέτει τὴν εύτυχίαν, ὅπου σεῖς τὴν διέπετε, καὶ τὴν δοπιάν ἀναμφιβόλως τυχαίως ἐπεδαψίλευστεν δὲ Θεός.

Ἄυτη ἡ ἀπάντησις, ἡ ἀπεικονίζουσα ἀφελῆ εὐγένειαν καὶ μεγαλεῖον, οὕτως ἐτάραχε τὸν Μεντσικώφ, ὥστε εἰς τὴν ἄρνησιν τῆς θυγατρός του ἡσθάνετο, ὅτι πᾶσα ἡ τῆς ζωῆς καὶ δινόματος αὐτοῦ λαμπτηδῶν ώχρα, δὲν διλιγωροῦσα αὐτὴ ἐνὸς στέμματος, ἀνύψοιτο ἀπειράκις μᾶλλον ἢ δοσον αὐτὸς ἐνόμιζεν ὅτι ἀνυψούτο, καταθέτων τοῦτο πρὸ τῶν ποδῶν της.

Ἐν τούτοις πᾶσά του ἡ φιλοδοξία, ἐπὶ στιγμὴν καταβληθεῖσα, ἀνεφάνη μετ' ὀλίγον μᾶλλον διάπυρος καὶ μᾶλλον διήγειρεν αὐτὸν εἰς ἀγανάκτησιν, διότι ἔβλεπεν ἀποχωριζόμενον κατὰ τὴν τελευταίαν στιγμὴν τὸν σκοπὸν τοσούτων ἀγώνων καὶ μηχανορρήφημάτων. Εἰς τὴν ζωὴν του πρώτην ἥδη φοράν συνήντησε ψυχὴν, τὴν δοπιάν ἐμαγγάνευε μᾶλλον ἢ τῶν οὐρανῶν θαυματεία ἥ τῆς γῆς, καὶ διὰ τοῦτο διηθύνθη εἰς τὸ παιδικόν του φίλτρον καὶ εἰς τὴν ἀφοσίωσιν τῆς κόρης, ἵνα ἐπὶ τέλους εὑρε θύμα.

— Εστω, πάτερ μου, θὰ γείνω τασσίνη, λέγει αὐτῷ μετὰ τοῦ μελαγχολικοῦ καὶ ἡδεῖς μειδιάματος, ὅπερ ἐδάνειζε τοσαῦτα εἰς τοὺς χαρακτῆράς της γόντρα, ἐάν τοικάτη εἶναι ἡ τοῦ Θεοῦ θέλησις, ἐπιπροσθεῖσα μεθ' ἐνὸς εἰδούς σοθιαρότητος ἀγίας καὶ προφητικῆς. 'Αποσπάσκε δὲ πάκτη τὴν συναίνεσιν τῆς δὲ Μεντσικώφ, δοσον εἴδησεν, ὅτι διὰ παντὸς ἐκράτει τῆς τύχης, ἀνεγάρησε μετὰ τῶν οἰκείων διὰ Πετρούπολιν,

ἔνθα διενοεῖτο, δτι θά ἀπαστράψῃ ἐκ τῆς αἰγλῆς τῆς νέκες του εὐγοίκης. Ἡ συνοδίκ του συνίστατο ἐκ πολυκεφάλου θιάσου ὑπηρεστῶν καὶ ἀξιωματικῶν, η δὲ θεραπεία του προσεπάλαιεις κατὰ τὴν πολυτέλειαν πρὸς τὴν τοῦ ἥγεμόνος.

Ἡ Μαρία ἐδέξιοῦτο μεθ' ὅλων τῶν εἰς τὴν τσαρίνην ὄφειλομένων τιμῶν, δοκιμάζουσα παρὰ τὴν βούλησίν της ἀριστόν τινα φρίκην, διότι ἐδέχετο τοσαύτας ὑποκλίσεις. Εἶχε μᾶλλον τὸ ἥθος τοῦ θύματος, τοῦ παρὰ τῶν ἀρχαίων παρατευαζομένου ὅπως προσενεγκθῇ εἰς τὸν θωμὸν, η νέας τινὸς Ἐσθήρ, πορευομένης νὰ δεχθῇ τὸν τίτλον τῆς βασιλίσσης μετὰ τοῦ συζυγικοῦ· ὅτε δὲ νεκρὴ ἀγρότιδες συνωστίζοντο, ὅπως θεωρήσωσιν αὐτὴν ἔκθαμβοι δεργομένην, καὶ μετὰ φθόνου τσώς, πολλῷ μᾶλλον ἐζήλου ἡ Μαρία τὴν ταπεινήν των τάξιν, η αὗται τὸ στέμμα ἔκεινης.

— Φεῦ! ἔλεγεν ἀνιωμένη, εἴμαι καθὼς τὸ ζεῦ, ὅπερ ζῆ ἐν τῇ σκοτίᾳ· ἐν πλήρει φωτὶ θ' ἀποθάνω.

Ἄλλα τὰ πράγματα πολὺ μετεβλήθησαν κατὰ τὴν βραδεῖαν ἀποστίαν τοῦ Μεντσικώφ.

Δίκιν θαρρόχλεός οὖτος εἰς τὴν εὐγνωμοσύνην ἔνδος παιδίου καὶ λίκην εὐχέρεστως εἰς τὴν ἐπίδειξίν του θηγολημένος, παρημέλησε τὴν δέουσαν ἐπὶ τοῦ ὑπὸ τὴν αηδεμονίαν αὐτοῦ ἀνήλικον ἐπαγρύπνησιν· οἱ δ' ἔχθροι του Ὁστερμάνος, Γολοφκίνος, Γαλιτσίνος, καὶ Δολγορούκης συνεφώνησαν νὰ ὑποσκάψωσιν ὑπ' αὐτὸν τὴν δύναμιν του. Καὶ δὴ καὶ τὴν δυσαρέσκειαν αὐλής ζηλοτύπου εἰργάσαντο, καὶ τὴν θρασύτητα τοῦ ἐπιτρόπου κατηγόρησαν, διότι ἐτόλμα τὴν σύμμιξιν τοῦ αὐτοκρατορικοῦ αἵματος τοῦ Ρωμανώφ μὲ τὸ αἷμα ἔνδος νεκυζήτου, ἔνδος τρεχετύχου (vagabond) καὶ ἐπωφεληθέντες ἐκ τῆς εἰς Ὁρανιεμβάσιμ ὁδείας τοῦ Μεντσικώφ ἐποίησαν ἀνάρπαστον τὸν νέον Τσάρον ἀπὸ τοῦ ἐν Πέτερχοφ μεγάρου του, ἐν ᾧ ἀφῆκεν αὐτὸν ὁ ἐπίτροπος, μέλλων δσονούπω ν' ἀγάγῃ τὴν μελλόνυμφον αὐτοῦ.

Ὁ Μεντσικώφ ἐπιλαγχεὶς ἐπὶ τῇ μη ἐν Πέτερχοφ ἀνευρέσεις τοῦ Τσάρου τρέχει εἰς Πετρούπολιν, ἀσθμαίνων φθάνει εἰς τὸ αὐτοκρατορικὸν μέγαρον, ἀλλὰ τῷ ἀπαγορεύουν ν' ἀγαθῇ τὸν οὐδόν· ἐπανέρχεται τότε εἰς τὸ ἰδιόν του μέγαρον καὶ μανθάνει, δτι κατὰ διαταγὴν τοῦ Τσάρου η μᾶλλον ἐκείνων, οἵτινες ἐνήργουν ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ, ἀφείλον αὐτὸν καὶ θησαυροὺς καὶ φύλακας καὶ πάντα τὰ ἐπιπλα καὶ σκεύη. Δὲν ἀπελπίζεται ὅμως ἀκόμη· ἐλπίζων δὲ εἰς τὴν μακρὰν μὲ τὸν Πέτρον σχέσιν του, πέμπει τὴν γυναικά του καὶ τὴν κόρην αὐτοῦ νὰ τὸν ἱετεύσωσιν ἐνδάκρυς, ὅπως ἐπιτρέψῃ ἀυτῷ συνέτευξιν· ἀλλὰ φρουρὰ ἐξ ἐπιλέκτων στρατιωτῶν ἀντὶ πάσης ἄλλης ἀπαντήσεως τὸν ὀδηγεῖ εἰς τὸ ἐν Πετρουπόλει ἐνδιαίτημά του, τὸ δλίγον τῆς πρωτευούσης ἀφιστάμενον.

Συνοδοί αὐτοῦ ἦσαν η σύζυγός του καὶ τὰ τέκνα· αὐτὸς δὲ ὑπέφερε τὴν ἔαυτοῦ δυσημερίαν, ώς ἦτο ἀξιος τῆς τύχης του, μετὰ γενναίας ἀταραξίας· καθότι συνελθὼν ἔσυτῷ διαιμόνιος οὗτος ἀνθρωπος, πάνυ ταχέως ἀνεκτήσατο τὴν πάλαι ἐνέργειάν του. Τὸ τέρμα ὅμως τῆς δυσμενείας, εἰς ην ὑπέπεσε—τὴν φρικαλέων Σιβηρίαν,—τὸ διέβλεπεν ἀδεῶς. Ναι, δὲν τὸ ἐφοβεῖτο δι' ἄλλο εἰμὴ μόνον διὰ τὰ περικυκλοῦντα αὐτὸν τόσῳ προσφυλῆ ὄντα, ἀτινα δὲν ἔτυχον τοῦ φημίσματος τῆς προγραφῆς, καὶ ἦσαν ἐπομένως ἐλεύθερα νὰ μείνουν. Πρὸς τοῦτο μάλιστα τοὺς καθικέτευσεν ὁ Μεντσικώφ, τοῖς τὸ προσέταξε· πλὴν μάτην. Ἡ εὐγενὴς αὕτη ἀφοσίωσις συγκινεῖ μέγχις δακρύων ἐκείνον, ὅστις εἶναι τὸ ἀντικείμενον ταύτης. Ἐνηγκαλίζετο μετὰ φιλοστόργου τρυφερότητος τὴν πριγκίπισσαν καὶ τὰ τέκνα του καὶ ἀφίσας νὰ πέσῃ ἐπὶ τῆς πρωτοτόκου του ὅλεμμα ἀλγεινόν, τῇ λέγει συγκεκομένη τῇ φωνῇ·

— Φεῦ! ταλαίπωρόν μου τέκνον, ἄλλο στέμμα διὰ σὲ ὀνειροπόλησα, ὅχι τὸ τοῦ μάρτυρος.

— Προτιμῶ τοῦτο, πάτερ μου, ἀπήντησεν ἡ Μαρία μετὰ φωνῆς πολλῷ μᾶλλον καρτερικῆς ἢ δέτε εἰπε «θὰ γείρω τσαρίην.»

Ο Μεντσικώφ ἐπὶ τινας στιγμὰς προσείδεν αὕτην ἐν σιγῇ, ὃσει καταληφθεὶς ὑπὸ ἀγίου τινὸς σεβασμοῦ καὶ οίονει διαφωτισθεὶς ὑπὸ αἰφνιδίας ἀποκαλύψεως.

— Τι ἐφαντάσθη λοιπὸν γχές; ὑπετονθόρυσε. Τῆς γῆς τὰ στέμματα δὲν εἶναι ἀξια νὰ κομάσσι τῶν ἀγγέλων τὰ μέτωπα;

Ἐν τούτοις οἱ ἔχθροι του ὅλον αὐτὸν πολὺ πλησιάσαντα εἰς τὸ Ρεννεβούργον ἀπὸ τῆς Πετρουπόλεως κοὶ τοῦ Τσάρου, καίτοι η κατοικία αὕτη ἀφίστατο τῆς Μόσχας ἐκετὸν πεντήκοντα λευγας, καὶ διὰ τοῦτο, ὅπως εἶχε προΐδει, τὸν ἔξωρισαν χιλίας πεντακοσίας λεύγας μακρὰν ἀπ' ἐκεῖ, εἰς τὸ ἐν Σιβηρίᾳ χωρίον Ἰακούστην.

Ἐτοιμάζεται λοιπὸν η δίστηνος οἰκογένεια διὰ τὴν ἔξορίαν ταύτην, ἀφ' ἣς μετὰ μικρὸν ἐπέστρεψεν· ἀλλ' αἱ δυνάμεις τῆς πριγκίπισσης Μεντσικώφ δὲν ἔξισωσαν τὴν ὑπακοήν της, διότι ἔξεπνευσεν δὲν τοῦ καμάτου, δὲν τοῦ ψύχους, δὲν τῆς ἀλγηδόνος μεταξὺ τοῦ Ρεννεβούργου καὶ τοῦ Καζάν, κατὰ τὴν ἀγωνίαν τῆς δοπίας τὸν ἴερεα ἀντικατέστησεν δ σύζυγος, καὶ οὐδὲν ἐκ τῶν ἐπιγείων του ἀγαθῶν ἐκλαυσεν ἢ τὴν σύζυγόν του.

’Αλλ' η Μαρία;

Αὕτη μετὰ καρτερίας σπανίας εἰς τὴν ἡλικίαν ταύτην τῶν νεανίδων ἐσταμάτησε τὸ ὅλεμμα ἐπὶ τῆς μητρός της καὶ ἐπὶ τοῦ πεπηγότος αὐτῆς μετώπου καταθείσα τὸν πχνύστατον ἀσπασμόν·

— «Ἐντὸς δλίγον», τῇ λέγει ταπεινὴ τῇ φωνῇ, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ της ὑπέδειξαν τὸν οὔρανόν.

Ἐν τέλει ἔφθασεν εἰς τὴν Ἰακούστην ἡ τῶν ἔξορίστων μας ἀποικία, εἰς οὓς ὑπὸ εὐσπλαγχνίας κινούμενος διοικητής τῆς Τολβόφσκης ἐχορήγησε μερικά ρύθμια, δι' ὃν διεντοικώφηγότας τὰ ἀπολύτως ἀναγκαῖα πρόδει καλλιεργίαν τῆς γῆς καὶ κατεσκεύασε ξυλίνην τινὰ καλύζην, ἐν ἥ κατέλυσε μετὰ τῶν τέκνων του καὶ τινῶν ὑπηρετῶν, πιστῶν μεινάντων καὶ ἐν αὐτῷ αὐτοῦ τῇ δυστυχίᾳ.

Ἐκεῖ ἐνδύθεις τῶν χωρικῶν τῆς Σιβηρίας τὸ ἐνδύματα διπρίγκιψ Μεντσικώφ, διωρύθων τὰ ἀντοκρατορίας ἐπὶ τριῶν θεσιλειῶν, ὡς ἐπίσης καὶ δικληρονόμος τοῦ ὄνδρατός του μετὰ τῶν δύο ἀδελφῶν του, ἡ ἑτέρα τῶν δποίων ἦτο μνηστὴ τοῦ Τσάρου, παρεδόθησαν εἰς τὰς ἔξευτειστικωτάτας καὶ τραχυτάτας τῶν ἐργασιῶν τοῦ ἀγροτικοῦ βίου, παρέχοντες εἰς τὸν κόσμον τὸ ἀνήκουστον παράδειγμα τῆς ἀσταθείας τῶν ἀνθρωπίνων μεγαλείων.

Ἡ μνηστὴ τοῦ Τσάρου προητοίμαζε τὴν τροφὴν, ἡ δὲ ἀδελφὴ της, Βοηθούμενη καὶ ὑπὸ τινος δούλης τοῦ Μεντσικώφ, διωρύθων τὰ ἀνδύματα καὶ ἐπλυνε τὰ ὅθονια ταύτην δὲ τὴν ὑπερβόρειον ἀποικίαν, ἡς τὰς ἡμέρας ἐπλήρου ἡ ἐργασία, ἡ δέσησις καὶ ἡ μελέτη, ἀπετέλουν διπρίων σπόρων, ἐν ἔλκυθρον, τέσσαρα πλήρη κιβώτια καὶ τινὰ δρυνίθια καὶ περιστέρια σταλέντα ἐκ Τολβόφσκης ὑπὸ τινος ἀγνώστου εὑεργέτου.

Ἄλλῃ δὲν προτιθέμεθα νὰ διηγηθῶμεν ἡμέραν πρὸς ἡμέραν τὴν ἀλγεινὴν ταύτην ἔξορίαν καὶ πάντα τὰ ἀλλεπάλληλα αὐτῆς δεινοπαθήματα, καθόσον μέγας τις συγγραφεὺς, δ. Λαμπρτίνος, ἀπηθανάτισεν ἐν τῇ Ἰστορίᾳ τῆς Ρωσίας τὸ περὶ τούτου ἀπομνημόνευμα. Θέλομεν μόνον νὰ συνοδεύσωμεν μέχρι τοῦ ἄκρου τῆς ἐπιγένους διδείας της τὴν γλυκεῖαν καὶ μελαγχολικὴν ἐκείνην μορφὴν, ἥτις ἐκαλεῖτο Μαρία Μεντσικώφ καὶ ὑπῆρχε μίαν μόνην ἡμέραν μνηστὴ τοῦ Τσάρου.

Ολίγους λοιπὸν μῆνας μετὰ τὴν ἐν Σιβηρίᾳ διαμονὴν τῶν διδελφῶν καὶ ἡ νεαρὰ ἀδελφὴ τῆς Μαρίας κατέπεσον ἐπικινδύνως ἀσθενεῖς. Τὸ τραχὺ τοῦ τόπου τούτου κλίμα, τὸ μᾶλλον δολοφόνον ἢ τὸ τῆς Καζέννης, ὅπερ ὅγιεις ἀνθρώπους θανατώνει, διέφθειρε τὰς πηγὰς τῶν νεαρῶν τούτων φύσεων, αἴτινες ἡσαν τόσον λεπτοφυεῖς καὶ εὔθραστοι, καὶ διεντοικώφη καὶ ἡ Μαρία ἀλληλοιδιαδόχως ἐπεφορτίσθησαν νὰ ἀγρυπνῶσι νύκτα καὶ ἡμέραν παρὰ τὸ προσκεφάλαιον τῶν ἀσθενῶν. Ἡ περιποίησίς των, ὑποθουμένη ὑπὸ τῶν θαυμασίων μέσων τὰ δποία ἡ φύσις ἐπιφυλάσσει εἰς τὴν ἡλικίαν ταύτην, ἐθράμβευσε κατὰ τοῦ θανάτου κατὰ δὲ τὴν ἀνάρρωστην τῆς Ἐλένης καὶ τοῦ νέου Μεντσικώφ, ἡ Μαρία προσεπάθει δι' ἀπείρως τρυφεράς περιθάλψεως καὶ διὰ διαφόρων ἐπιγοήσεων διηγήσεως

ἱστοριῶν ἔξαισίων, ἀναφέρουσα καὶ τοὺς εὐτυχεστέρους τοῦ παρελθόντος χρόνους, νὰ τέρψῃ τῶν ταλαιπώρων τούτων παιδίων τὴν καρδίαν καὶ νὰ τὰ κάμη νὰ λησμονήσωσιν, ὅτι δὲν εἰσιθούν δι' ἄλλο εἰς τὴν ζωὴν, εἰκῇ μόνον διὰ νὰ εἰσέλθωσι ταύτοχρόνως καὶ εἰς τὴν ἔξορίαν. Πλὴν φεῦ! ἦτο τελευταῖα λάμψις ἀγνῆς φλογὸς, τὴν δποίαν δικληρὸς ἀρκτῶος ἀνεμος ἐπρόκειτο μετ' οὐ πολὺ νὰ σέση, ἦτο τὸ ἔσχατον ἀρωματού μυρωπονόου κρίνου, τὸ δποίον ἡ καταιγὶς τῆς δυστυχίας ἐπρόκειτο νὰ ἐκκόψῃ ἐπ' αὐτοῦ ἀκόμη τοῦ μίσχου του.

Ἄλλ' οἱ μόχθοι, αἱ θλίψεις καὶ αἱ πολυειδεῖς βάσανοι, τὰς δποίας κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς νόσου τῆς τε ἀδελφῆς καὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῆς ὑπέστη, δὲν ἔβράδυναν νὰ σπείρωσι καὶ ἐν αὐτῇ τὸν σπόρον τῆς νόσου, τὸ δὲ γείριστον, ὅτι τὸ κακὸν ἐν αὐτῇ ἐβάθυνε μετὰ πλειστέρας δρυμῆς, ὡς εἰ ἥθελε νὰ ἐκδικηθῇ τὸ νέον τοῦτο θῦμα, διότι ἀπελάκτισεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς διπλῆς του λείας· ὅτε δὲ κατέπεσε κλινήρης, εἶχε τὸ προαίσθημα, ὅτι δὲν θὰ ἀνεγερθῇ ἐκείθεν πλέον, ἀναγγείλασα τοῦτο καὶ εἰς τὸν πατέρα της, χωρὶς νὰ φανῇ πεφοδισμένη ὑπὸ τῶν δφθαλμῶν ἢ τῆς φωνῆς ἢ ἄλλων τινῶν σημείων φρίκης, τὰ δποία τοῦ θανάτου προσέγγισις ἐκτυποῦ ἐπὶ τῶν χαρακτήρων ἐκείνων τῶν ἀτόμων, τὰ δποία πρόκειται νὰ θερίσῃ.

Ὑπερφυσικὸν τι φῶς, τὸ φῶς τῆς τρισιολίδίου κατοικίας, τὴν δποίαν διεβίλεπεν αὐτῇ, ἥδη ἀναμφιβόλων ἐφώτισε τὸ ὀχρόν της πρόσωπον καὶ τὴν ζανθήν της κόμην ἐν μόνον μελαγχολίξις νέφος διητίθεν ἐκ τῶν δφθαλμῶν της, ἐφ' ὃν ἦτο ἔζωγραφημένη ἡ εὐδαιμονία τῶν ἀγγέλων, καὶ τοῦτο ἔγεινεν, ὅτε οἱ τὰ μάλα φιλοῦντες αὐτὴν ἀδελφοὶ της, οἱ παρὰ τὴν κλίνην αὐτῆς διλοιζόντες, μετὰ τούτων δὲ καὶ οἱ πιστοὶ ὑπηρέται τοῦ πατρός της, δρθοῦ ἰσταμένου καὶ τούτου παρὰ τὸ προσκεφάλαιον τῆς ἐπιθανάτου κόρης του καὶ ἐξαντλήσαντος τὰς παρ' αὐτῷ πηγὰς τῶν δακρύων ὑπὸ τοῦ ἄλγους, προσέβλεπον αὐτὴν ἀπαραμύθητοι μετὰ βλέμματος αἵμασταγοὺς καὶ ἀτενοῦς, ἐνῷ αὐτῇ διὰ σχήματος παρακιτήσεως τοῖς ἔδειξε τὸν οὐρανὸν, καὶ διὰ τῆς γλυκύτητος καὶ τοῦ μειδιάματός της τοῖς ἔδωκε νὰ ἐννοήσωσιν, ὅτι ἀπέθηκεν εὐδαίμων καὶ δὲν ἔπρεπε διὰ τοῦτο νὰ καταθλίβωνται.

Ολίγας στιγμὰς πρὶν ἢ ἐκπνεύσῃ ἔπεισε τὸ βλέμμα της πρὸς τινὰ ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς της χειρὸς λάμποντα ἀδάμαντα, ὅστις ἦτο δ ὑπὸ τοῦ πατρός της ὡς ἀπὸ μέρους τοῦ Πέτρου Β' δοθεὶς αὐτῇ ἀρρένῳ. Τοῦτον ἀποσπάσασ ἀπὸ τοῦ δακτύλου της καὶ δοῦσα τῷ πατρὶ·

— Εάν ποτε ἐπανίδητε τὴν Ῥωσίαν, ἀπόδοτε τὴν κηδεστίαν ταύτην εἰς τὸν Τσάρον, εἰπεν· ἥδη εἰμαι μνηστὴ ἡγεμόνος ἀπείρως

μᾶλλον λιχυροτέρου αύτοῦ... καὶ ἀπέθανεν.
Απέθανεν ἐν τινὶ τῆς Σιβηρίας καλύβῃ, ἔνευ οὐδὲν δὲ παρὰ τὸ προσκεφάλαιόν της ἱερέως ἢ τοῦ πατρὸς της, στις αὐτὸς ἀπήγγειλε τοὺς νεκρωσίους ψυλμούς, αὐτὸς ἔσκαψε μὲν τὰς ἴδιας του χειρας τὴν γῆν τοῦ δαπέδου τῆς καλιζές, ἵνα θάψῃ ἐκεῖ τὴν κόρην του.

— Οὕτως ἔδοξε τῷ Θεῷ, εἶπε συμπληρῶν τὸ σπιρχειάρδιον τοῦτο καθῆκον· δπως ἔξαγνισθῇ τὸ παρελθὸν τοῦ Μεντσικώφ καὶ τὸ ὄνομά του ἐν τῷ μέλλοντι, ἔχρειάζετο ἐν θύμῳ· δι Θεὸς εἰναι ἀγαθὸς ἀλλὰ καὶ δίκαιος, καὶ ἐπέζησεν διλίγον χρόνον τῆς πολυφιλήτου του θυγατρός.

Μετὰ τὴν ἀπώλειαν τοῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας του, δι θάνατος τῷ ἐφαίνετο πλέον εὐεργέτημα, καὶ ἀπέθανεν ἀποσπασθεὶς ἐντελῶς τῶν ἀνθρωπίνων μεγαλείων, πλήρης γαλήνης καὶ καρτερίας, ὡς ὁφείλει ν' ἀποθάνη δι χριστιανός. Δοὺς δὲ τὴν τελευταίαν εὐλογίαν εἰς τὰ τέκνα του εἶπεν·

— Αἱ ψυχαὶ σας εὐρίσκονται ἀκόμη ἐν ἀθώῳ καταστάσει· ταύτην δὲ θὰ προστατεύσωσι μᾶλλον αἱ ἔρημοι αὐται, ἢ δι τῆς αὐλῆς ἀρό· ἐκεὶ διμως ποτὲ ἐπιστρέψητε ἐκεῖ, ἐκεῖνα μόνον τὰ παραδείγματα νὰ ἐνθυμηθῆτε, δσα σᾶς ἔδωκα ἐν ταύτῃ τῇ διαμονῇ.

Καὶ τὸν ἔθαψεν τὰ τέκνα του ἐν τῷ αὐτῷ τάφῳ, ἔνθα αὐτὸς εἶχε καταθέσει τὴν πρωτότοκόν του κόρην.

Καθ' ἦν δόμως στιγμὴν ἐπλησίαζε νὰ ἐκπνεύσῃ, αὐλεικός τις ταχυδρόμος ἐκδύμισεν αὐτῷ τὴν χάριν καὶ τὰ εἰς Πετρούπολιν ἀνακαλητήριά του. Πέτρος δὲ Β' εἶχεν ἀποθάνει· ἡ πρώτη δὲ φροντὶς τῆς αὐτοκρατείρας Ἀννης τῆς διαδεχθείσης αὐτὸν, ἀρ' ἀναβάστη τὸν θρόνον, ἥτο ν' ἀνακαλέσῃ ἐκ Σιβηρίας τὸν φίλον καὶ πιστὸν τοῦ πατρὸς ὑπουργὸν, τὸν δποῖον κατὰ τὴν ἔξορίαν του ἔμελλον ν' ἀντικαταστήσωσιν οἱ δημιουργοὶ τῆς δυστυχίας του, οἱ Δολγορούκκι. Ἄλλ' ἐκ τοῦ παλινστρόφου τούτου τῆς τύχης μόνος δι Αλέξανδρος Μεντσικώφ καὶ ἡ ἀδελφὴ αὐτοῦ Ἐλένη ὠφελήθησαν. Ἐπανελθόντες ἐν Ρωσίᾳ ἔτυχον παρὰ τὴν αὐτοκρατείρα· Ἀνην ἀνταξίας τῷ ὄνδρι τοῦ πατρὸς των δεξιώσεως, ἀποδοθέντων εἰς τὸν οἴκον πάντων τῶν ὑπουργημάτων καὶ ἀξιωμάτων τοῦ πρύγκιπος πατρός.

Ἐκτοτε ἀπὸ τῆς εὐδαίμονος ταύτης ἐπανόδου, δι οἴκος του Μεντσικώφ δὲν ἐπανσεν ἀπὸ τοῦ γὰρ ρίπη τὰς ζωηροτέρας λάμψεις.

ΔΗΜ. Π. ΓΕΩΡΓΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ.

Ο Μάνουηλ Τομπάζης διηγεῖτο, αὐτόπτης του πράγματος γενόμενος, δτι δι πατήρ αὐτοῦ Νικόλαος ἡναγκάσθη ποτὲ ἐξ ἐναντίων ἀνέμων νὰ καταπλεύσῃ εἰς Πύλον, ὅπου εὗρσεν ἡγυροβολημένον τὸν φίλον του Νικόλαον Λάμπρου ἐκ Σπετσῶν. Αμφότεροι οἰκειωθέντες πρὸς τὸν ἀ-

γάν τοῦ τόπου, προσεκλήθησαν ὑπ' αὐτοῦ εἰς γεῦμα· καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῆς εὐωχίας εἶπεν δι σμανίδης τοπάργυρης τὸν Λάμπρου νὰ τραγουδήσῃ· δὲ, ζητήσας τὸ μουσικὸν ὄργανόν του, ἤρχισε

Διψοῦν οἱ κάμποι, γιὰ νερὰ
Καὶ τὰ δουνά γιὰ χίονια,
Διψὴ καὶ δι δόλιο Ζαχαράς;
Γιὰ τούρκικα κεφάλια.

Διεκόπη μένον μετὰ τὴν πρώτην ταύτην στροφὴν ἵνα εἴη πρὸς τὸν ζενίζοντα δεσπότην· «μὴ σου κακοφανῆ, ἀγα μου, τὸ τραγούδι τὸ λέγει.» — «Δὲν πειράζει, ἀπήντησε μειδιῶν δι σμανίδης, δὲν πειράζει, ρέζη Νικόλα, ἔξακολούθει.»

ΙΝΔΑΛΜΑΤΑ ΚΑΙ ΟΠΤΑΣΙΑΙ

Πχρετηρήθη πολλάκις δτι παρεμπίπτοντος λόγου ἐν τινὶ συναναστροφῇ περὶ ὑπερφυσικῶν φαινομένων, οἱ ήμίσεις τούλαχιστον τῶν παρευρισκομένων εἶνε ἔτοιμοι νὰ μποστηρίζωσι τὴν ὑπαρξίν αὐτῶν διὰ τῆς διηγήσεως δικφόρων περιστατικῶν, τῶν δποίων δμως σπανίως διηγέρειν μάρτυρες αὐτόπται, ἀλλ' ἔμαθον παρ' ἄλλων ἀκουστάντων αὐτὰ παρὰ τῶν αὐτοπτῶν.

Αἱ πλεῖσται βεβαίως τῶν τοιούτων διηγήσεων εἶνε παντάπασι φαντασίωδεις, αἱ δὲ λοιπαὶ στηρίζονται ἐπὶ σφαλερῆς ἀντιλήψεως μᾶλλον ἢ ἡττον κοινῶν φυσικῶν φαινομένων, καὶ διὰ τοῦτο αἱ μπερφυσικαὶ δυνάμεις τερατουργοῦσι κατὰ προτίμησιν ἐνώπιον ἀνθρώπων ἀμαθῶν καὶ ἀγεύστων ἐπιστήμης, τὸν αὐχένα τῶν δποίων πιέζει βαρὺς τῆς δεισιδαιμονίας δι ζυγός.

Τὸν πραγματικὸν πυρήνα πολλῶν ἐκ τῶν διηγήσεων τούτων ἀποτελοῦσιν αἱ λεγόμεναι παραισθησίαι (hallucinationes). Καλοῦνται δὲ τοιούτοις τρόπως ἵνδαλματα ἢ εἰκόνες προσώπων καὶ πραγμάτων, αἱ δποίαι δὲν ἀντιστοιχοῦσι πρὸς τίποτε πραγματικὸν, παρίστανται δόμως εἰς τὴν συνείδησιν ὡς ἀληθεῖς, ὑπὸ διαφόρους ἐνεργείας καὶ καταστάσεις, καὶ συμφύρονται πολλαχῶς μὲν τὰς ἀπὸ τοῦ ἔξωτερικοῦ κόσμου πραγματικὰς ἀντιλήψεις.

Εἶναι δὲ αἱ παραισθησίαι γεννήματα ἀνωμάλου ἢ ἀτυνήθους λειτουργίας τῶν νεύρων, ἰδίως τοῦ ἐγκεφάλου, καὶ αἱ ἀπλούστεραι μορφαὶ των διατελοῦσι τοῖς πᾶσι γνωσταί. Εἰς αὐτὰς π. χ. ἀνάγεται ἡ αἰσθησίς τῆς μυρμηκιάσεως, τῆς δποίας ἀντιλαμβανόμεθα πολλάκις χωρὶς νὰ ὑπάρχωσι πραγματικῆς μύρμηκης ἐπὶ τῶν μελῶν μας. Ομοίως καὶ ἡ ἄνευ γενετοῦ τίνος ἀντικειμένου πικρὰ γενεσίς ἐν τῷ στόματι δόμοις ἢ ἐμβοὴ τῶν ὡτῶν καὶ οἱ διάφοροι ἦχοι, μάλιστα οἱ ἐκ τῆς κινήσης, καθὼς ἐπίσης οἱ σπινθήρες καὶ αἱ μαρμαρυγαὶ καὶ αἱ λοιπαὶ φωταφίαι, τὰς δποίας βλέπομεν ἐνίστε ἐν τῷ σκότει.

Καὶ αἱ μὲν παραισθησίαι αὖται, ὡς κοιναὶ καὶ τοῖς πᾶσι συνήθεις, οὐδεμίκιν εἰς οὐδένα